

Velcí lidé dělají někdy veliké chyby. Starozákonní soudce Jiftách byl takovou velkou osobností. Když se na něj v Písmu svatém stočí řeč, dovídáme se hned z první věty: **Jiftách Gileádský byl udatný bohatýr.**

(1)

Výmluvná charakteristika. Boží lid Izrael se tehdy nacházel v těžké situaci. Země byla sužována nepřátelskými útoky jak zvenčí, tak z vnitrozemí. Hebrejští osadníci měli po okolí mnoho protivníků. V situaci vleklých bojů bylo náramně důležité, aby v izraelských řadách figurovali hrdinní bojovníci jako Jiftách. V našem biblickém překladu nesou titul „udatný bohatýr“. Zkrátka někdo, kdo se srdnatě a účinně postaví proti nepřítelům a svým příkladem strhne i ostatní. Právě takový byl Jiftách.

Avšak jak už tomu u velkých osobností bývá, jejich cesta vzhůru byla velmi trnitá a bolestná. Ani Jiftáchovy začátky nebyly vůbec snadné. Narodil se prodejně ženě, nevěstce. Jeho otec se sice k němu jako ke svému synovi znal, ale co naplat – nemanželský původ nelze odpárat. Napětí mezi nevlastními sourozenci vyvrcholilo po otcově smrti. (Žádný div, vždyť i vlastní sourozenci se dokážou o dědictví ošklivě pohádat.) Mladý Jiftách slyší z úst svých bratrů příkré odmítnutí: **„Nemáš nárok na dědictví v domě našeho otce, protože jsi syn jiné ženy.“** (2) „Tvé matce náš otec nic neslíbil, řádně jí zaplatil a tím vyřešil veškeré závazky vůči ní i vůči tobě.“ Jiftách se do rodiny prostě nepočítá. Byl odstrčen, zavržen. Čeština zde použije krásný výraz: Byl vyštípán. A proto Jiftách prchá pryč.

Jak asi poznamená mladého člověka takový start do života? Když mu není dán prostor? Když se pln elánu a životní plánů tvrdě střetne s lidskou zlobou, bezcitností, hamižností? Co z člověka vyroste? Častokrát nemůže-li svou sílu napřít dobrým směrem, obrátí ji do směru

špatného. ***Jiftách se usadil v zemi Tóbu. Seběhli se k němu lehkomyšní muži a podnikali s ním výpady.*** (3) Z Jiftácha se stává bandita. Dal se na zboj.

Bohatým bral a chudým taky. Místo aby své schopnosti použil k rozkvětu rodné obce, je z něj vyhlášený postrach kraje. A již tady se ukazuje, že Jiftách měl cosi v sobě. On měl vůdcovské schopnosti. Nebylo mu dopřáno vrozené nadání uplatnit v klidu doma, uplatňoval je tedy divoce po celém kraji. Sbíhají se k němu všelijaké pochybné existence. Vytváří se kolem něj ozbrojený hlouček, který časem zřejmě nabude rozměrů střední vojenské jednotky. Jiftách stojí v čele. On má nadání lidi vést a tak je vede. Jiftách má nadání bojovat a tak bojuje. „Slyšeli jste, co jiftáchovci provedli ve vedlejších údolích? Jak si poradili s jejich obranou a jak je okradli?“ Napůl obdivně, napůl s hrůzou o něm hovoří obyvatelé celého pohoří Gileád.

Začíná být patrné, že Jiftách je velkou a významnou osobností. Uvědomovali si to i předáci gileádských vesnic. Když na ně ze sousední země zaútočili Amónovci, marně Izraelci mezi sebou hledali schopného vojevůdce. Mít tak na své straně udatného Jiftácha! Náhle jim je dobrý zavržený nemanželský synek. Poselstvo proto vyhledá Jiftácha a přemlouvá jej: „***Pojď, staň se naším vůdcem a budeme bojovat proti Amónovcům.***“

(6)

Jenže Jiftách si pamatuje na dávnou křivdu.

„***Což právě vy jste mne z nenávisťi nevypudili z otcovského domu?***“

(7)

Staré zranění dosud bolí. Jiftách se chce zhojit na těch, kdo mu ublížili. Touží po uznání. Touží po zadostiučinění. Oč trpčí byl jeho odchod z vlasti, tím slavnější bude jeho návrat.

„***Jestliže mne pohnete k návratu, abych bojoval proti Amónovcům, a Hospodin mi je vydá, budu vskutku vaším náčelníkem?***“

(9)

Jiftách si hodlá vychutnat svůj triumf. „Napřed mne vyhnali a teď přilezli s prosíkem. Konečně uznají, že jsem někdo. Až mi Bůh dá vítězství, budu jejich vůdcem.“

Co mohli gileádští předáci dělat? Kývli na Jiftáchovu podmínku. Jako sůl potřebují ve své armádě udatného bohatýra. Smlouva je uzavřena a Jiftách se staví do čela vojska. Vrchol kariéry má na dosah. Teď už Jiftáchovi stačí jenom porazit nepřátele a stane se hlavou všech gileádských obyvatel. Jiftách velmi, velmi stojí o úspěch. Touží všem ukázat, jak tuze se mýlili, když jej vypudili. On je přeci pro svou zemi nepostradatelný. Jiftách jde za svým cílem. Zbavit se těch prokletých Amónovců. Dávnověkému soudci Jiftáchovi slouží ke cti, že nesáhl ihned po zbraní. Napřed zkusil vyjednávat. Z jedné země do druhé přejíždějí diplomaté, vyměňují si stanoviska, kdo jaké území zabral právem či neprávem. Jenže dohoda není možná. Amónovci zabrané vesnice neopustí. Nastává čas boje. A do boje – jak známo – se Jiftách pouští jako udatný bohatýr.

Tu spočinul na Jiftáchovi duch Hospodinův a on táhl proti Amónovcům. (29) Jiftáček se umí rozhorlit. Zmocnil se ho spravedlivý hněv a jako pravý Boží bojovník vyrazí proti násilníkům. Jenže tady se celý příběh zašmodrchá. Statečný Jiftáček je bezesporu národním velikánem, avšak jakožto velikán se dopustí velikánské chyby. Sleduje sice záměry Boží, ale ještě více snad sleduje záměry vlastní. My přece víme, že na Jiftákově vítězství závisí jeho prestiž v očích krajanů. Zvítězí-li, stane se náčelníkem; prohraje-li, bude společensky definitivně znemožněn. Bojuje Jiftáček za Boží lid anebo spíše bojuje za svou úspěšnou kariéru? Ve spalující touze uspět vyřkne Jiftáček slib. Neuvážený slib. Osudový slib.

„Vydáš-li mi, Hospodine, Amónovce opravdu do rukou, ten, kdo mi vyjde naproti z vrát mého domu, až se budu vracet v míru od Amónovců, bude patřit Hospodinu a toho obětuji v zápalnou oběť.“

(31)

Jasně vidíme, jak velmi Jiftákově na vítězství záleží. Je pro ně ochoten obětovat cokoli.

Kdo mi vyjde naproti, toho obětuji...

Na první poslech se může zdát, že Jiftáček je velmi zbožný, když je schopný tak veliké oběti. Ve skutečnosti je ale jenom velmi nerozumný. Až fanatický. Schválně to domyslete – slíbil Jiftáček Bohu hodně nebo málo? To nelze říci.

Kdo mi vyjde naproti, toho obětuji... Co kdyby mu vstříc vyběhl prašivý pes? Jím by chtěl uctít Boha? Vždyť Jiftáček vnucuje Hospodinu cosi, o čem Hospodin ani nestojí. Mojžíšův zákon jednoznačně stanovuje, jak mají vypadat správné a bohubílé oběti. Není třeba vymýšlet nějaké mimořádné obětní přídavky. Jenže Jiftákově nejde tolik o Pána Boha jako o vlastní úspěch. On Bohu nevzdává poctu, on s ním obchoduje. Když dáš ty mně, pak já dám tobě.

Vydáš-li mi Amónovce, obětuji ti toho, kdo mi vyjde naproti.

Ani neví, co slibuje. Je to slib naslepo. Napříč kulturami v Evropě, v Asii i v Africe traduje mnoho národů ve svých pověstech a pohádkách obdobnou smlouvu: Když mi pomůžeš, dám ti cokoli. Jenže v pohádkách se takhle dohoda uzavírá s ďáblem. Jiftáček vstupuje na tenký led. Zahrává si se životem, což končí špatně.

V boji se Jiftáček stává vítězem. Amónovce porazí. I přes všechny Jiftákovy omyly nepřestává platit, že byl udatným bohatýrem. S Boží pomocí zneškodnil nepřátele. Hospodin zachránil svůj lid nikoliv kvůli nabubřelému Jiftákovu slibu, nýbrž ze svého slitování, z lásky. Všichni obyvatelé Gileádu se radují. Rovněž Jiftáčkova dcera se chopila bubínků a dala se do tance. Jde otci vstříc, netušíc, k jaké tragédii se schyluje.

Jakmile ji Jiftáček uviděl, roztrhl své roucho a zvolal: „Ach, má dcero, srazilas mne do prachu, uvrhla jsi mne do zkázy! Zavázal jsem se Hospodinu a nemohu to vzít zpět.“

(35)

Za Jiftáčekův slib má zaplatit životem jeho dcera. V boji se Jiftáček stává vítězem, v životě se

stává poraženým. Podle svého předsevzetí musí obětovat své jediné dítě. Hrůza. Právem je Jiftách zděšen.

Co přesně následovalo, můžeme jen hádat. Běhá nám mráz po zádech při představě, že Jiftách ve jménu Božím zabil své dítě. Vždyť Boží zákon zakazuje lidské oběti. Jenže tentýž zákon nařizuje splnit sliby dané Bohu. Jak z toho protikladu ven. Jiftách se rozhoduje mezi kariérou a svou vlastní dcerou. Zvolí si kariéru, vždyť místo náčelníka má na dosah. Svůj krvavý slib splní. Co na tom, že Hospodin po něm nic takového nechtěl. Pán Bůh nestojí o prolitou lidskou krev. Kdo si to myslí, Boha vůbec nezná. Jiftách ale slib dodrží, aby získal vytouženou pozici. Nechce v očích veřejnosti vypadat jako ten, kdo mluví do větru a dává plané sliby.

Jiftáchova dcera byla obětována. Zbytečně. Bůh to nepotřeboval. Mnozí vykladši Písma jsou z tohoto příběhu rozpačití. Kličkují, snaží se ukázat, že horlivec Jiftách dceru vlastně nezabil. Převádějí oběť na slib celoživotního panenství, jež znamená vymření rodu. Ani se nechce věřit, že by naše milá Bible skrývala tak temné vyprávění. Jenže když je psáno, že ***Jiftách splnil slib, který o dceři učinil***, tak ji nám sděleno, že ji obětoval.
(39)

Milé sestry, milí bratři. Izraelci porazili nepřátelské Amónovce, a přeci tahle událost nekončí radostně. Je prolita nevinná krev – kvůli jednomu neuváženému slibu. Kvůli neukožené touze po moci. Ptáme se, kde zůstal Bůh. Jiftách se ohání Boží vůlí, šermuje kolem sebe svými povinnostmi vůči Hospodinu. Ale co na to všechno Pán Bůh. Vystoupí před nás z tohoto příběhu a ukáže směr našim životům? Ano. Jiftách je velká osobnost a zároveň veliký odstrašující, výstražný příklad, který nám nastavuje zrcadlo. Podívejme se do něj.

1) Je příkladem neústupnosti. Trvá si na svém, i když zvolená cesta je tragická. On nemusel dceru obětovat. Byl to jeho výmysl. Místo aby padl na kolena a prosil o odpuštění neuváženého slibu, on hrdě trvá na svém. Ve výsledku nikomu neprospěje, jenom sám sobě. Jak je tomu s naší neústupností a hrdostí?

2) Jiftách obchoduje s Bohem. Ty mi dáš – já ti dám. Něco za něco. Nepočítá s Božím milosrdenstvím, že by mohl něco dostat prostě jen tak, z lásky. Jiftách má malou víru. Nemíváme i my sklony k obchodování. Bohu něco slíbit, když on nám vyhoví?

3) Jiftách si jde za svým cílem. Buduje si svou kariéru. Na jeho ctižádostivost doplácí jeho dcera. Kolik dětí je dnes obětováno rodičovským představám o úspěchu. Dokážeme zastavit, zadržet otce a matky, kteří si své práce hledí více nežli rodiny? Pro něž uznání okolí znamená víc než štěstí vlastních dětí? Kteří bezcitnými úspěchy nahrazují láskyplný vztah k dětem?

4) Jiftách je příkladem zmatené zbožnosti. On si je příliš jistý Boží vůlí. Příliš rychle ztotožnil zájmy své se zájmy Božími. Je si tak jistý svým posláním, že už ani nepochybuje. Jaký protiklad s Pánem Ježíšem v zahradě getsemanské. Také Kristus měl zachránit svůj lid z rukou nepřátel. A bojí se svého úkolu. Ví, jak vzácný je život. Jak vzácné jsou vztahy k druhým lidem, jež budou smrtí rozbity. *Otče, ne má, ale tvá vůle se staň* Boží vůle nám není dána do mysli hned. Rodí konfrontaci s našimi záměry. Rodí se v bolestivém hledání. Jak je tomu s námi? Jak snadno svou vlastní vůli vydáváme za vůli Boží? Když příliš rychle rozumíme Božím záměrům, rodívá se z toho neštěstí.

Skončím poznámkou jedné kazatelky: Když Jiftách obětoval svou dceru, Bůh plakal. Ať tedy nemusí plakat nad naší bezcitností, nýbrž ať se raduje z naší lásky. Amen.

Lukáš 22,39-46 □□□□□□□□□□607; 165; 500; 561□□□□□□ Římanům 11,33-35

Napsal uživatel Jiří Tengler

Čtvrtek, 21 Leden 2010 14:27 - Aktualizováno Středa, 19 Květen 2010 17:16

Kázání na 1. neděli po Zjevení, 10.1.2010